

Családbarát Fordulat Európáért

nemzetközi konferencia részletes beszámoló

2019. április 29-30.

Napjainkban sokszor találkozunk azzal a kérdéssel, hogy milyen legyen a mi családbarát Európánk. A magyar családpolitikai intézkedések világszinten elismertek és példaértékűek, azonban a családbarát társadalom és családbarát Európa felé vezető útnak még csak az elején járunk. A Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) és a Három Királyfi, Három Királynő Mozgalom szervezésű **Családbarát Fordulat Európáért** nemzetközi konferencia azt célozta meg, hogy Európa családbarát kezdeményezései, jó gyakorlatai nagyobb népszerűséget kapjanak, a meghívott előadók beszámoljanak tapasztalataikról, országaik, szervezeteik, vállalkozásaik példaértékű gyakorlatairól. A konferencia az Emberi Erőforrások Minisztériuma Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárságának támogatásával valósult meg.

A rendezvény szakmai programját a családügyi területen aktív civil szervezetek bemutatkozása színesítette, a Várkert Bazar Aulájában. Ugyancsak itt kapott helyszínt Anyák napi előzeteseként a Ma Donna tematikus kortárs kiállítás, amely a családbarát gondolatiság tükröződéseként mutatkozott meg a képzőművészetben.

Novák Katalin, az Emberi Erőforrások Minisztériumának család-és ifjúságügyért felelős államtitkára a kétnapos tanácskozás nyitóbeszédében Dr. Kásler Miklós miniszter úr üdvözlését adta át. Elmondta, hogy Magyarország hisz abban, hogy a saját erejéből is a gyarapodás útjára léphet és fiatalodó nemzet lehet belőle. Kihangsúlyozta, hogy egyre nagyobb gondot jelent, hogy a társadalom előregszik, a fiatalok pedig nem vállalnak elég gyereket, illetve nem annyit vállalnak, amennyit szeretnének. Erre a problémára próbál választ adni a magyar kormány a 2010 óta, a családok támogatásával és a kormányzás minden területén megjelenő családbarát szemlélettel-emelte ki az államtitkár. A magyar családpolitika a választás szabadságáról szól, mindenki szabadon dönthet, hogy alapít-e családot, ha igen, mikor teszi ezt meg, hány gyereket vállal, a gyerekek mellett a főállású anyaságot vagy apaságot választja, esetleg visszatér a munka világába. A migrációra utalva elmondta, hogy Európa választút előtt áll. A népesedési problémára Nyugat-Európában egyszerűbb, csak rövid távú sikerrel kecsegtető, hosszú távon katasztrofális következményekkel járó megoldásokat keresnek. Magyarország ezzel szemben hosszú távon gondolkodik, a nehezebb utat választja, amelynek eredményeként Európa egy gazdaságilag erős, fiatalodó kontinens lehet.

Kazimierz Kuberski, Lengyelország Családügyi, Munkaügyi és Szociális Minisztériumának miniszter-helyettese előadásában elmondta, hogy országának kormánya elsődleges céljának tekinti a demográfiai helyzet javítását. Kiemelte, ebben a folyamatban a családok segítségét tartják a legfontosabbnak. A lengyel politikus úgy vélekedett, hogy a náluk élő családok többsége sok gyermeket tervez, azonban sokszor már az első gyermek tervezésekor, illetve megszületésekor olyan költségekkel találkoznak, amelyek eltántorítják őket a további gyermekvállalástól.

A lengyel kabinet éppen ezért számos formában próbálja ösztönözni a családalapítást, ennek érdekében vezette be a minden gyermek után járó rendszeres pénzügyi támogatást, továbbá ezért igyekszik csökkenteni a mélyszegénységet, valamint számos kedvezményt biztosítani a három vagy több gyermeket vállaló szülőknek.

Radka Maxová, a cseh Parlament Felsőházának tagja az országában készített felmérésekre hivatkozva elmondta, a családvállalásban elsősorban az életszínvonal, az anyagi lehetőségek a döntőek. A politikus jellemzőnek nevezte, hogy társadalmukban a nőknél olyan mértékben kitolódik az első gyermek vállalása, hogy később sokszor nem marad idejük további gyermekeket szülni. Hangsúlyozta, a cseh kormány minden társadalmi réteg és korosztály számára kínál családtámogatási lehetőségeket. Radka Maxová példaként említette azt az új, államilag támogatott hitelprogramot, amellyel a fiatalok lakáshoz jutását kívánják biztosítani.

Dr. Beneda Attila, családpolitikáért felelős helyettes államtitkár, a Századvég közelmúltbeli kutatására utalva kiemelte, hogy a V4 országok körében majdnem kétszer annyian tartják fontosnak a keresztény értékrend, gyökerek megőrzését, mint a nyugat-európai országok lakosai. Véleménye szerint erősíteni kell a V4-ek közötti együttműködést. Külön példákön mutatta be a keresztény gyökerek és hagyományok fontosságát. A magyar modellről szólva kiemelte, hogy hazánk a GDP 4,8%-át költi családtámogatásokra, ami egész Európában egyedülálló. Ezt követően több, kiemelt több, 2010 óta bevezetett családbarát intézkedést, köztük a CSOK-programot, a családi adókedvezményt vagy a bölcsődefejlesztési programot. Az előadás zárásaként részleteiben is kitért a Családvédelmi Akcióterv pontjaira.

A folytatásban a családok érdekében elindult nemzetközi kezdeményezések áttekintésére került sor.

Elsőként az Európai Katolikus Családegységek Szövetségével ismerkedhettünk meg. Elnöke, **Antoine Renard** bemutatta az egyesület néhány kiemelkedőbb projektjét, az One of us (embriókat ne használjanak kutatási célokra), illetve a Mom, Dad and Kids (a család apa, anya és gyermek egysége) elnevezésűeket. Ezt követően ismertette az Európai Katolikus Családegységek Szövetség EP-választásokra készített manifesztumának pontjait, melyek többek között a család és a házasság védelmét, a nők és férfiak kiegészítő voltát, valamint a magzatvédelmet hangsúlyozzák.

A Nemzetközi Családfejlesztési Szövetség, kommunikációs és nemzetközi igazgatója, **Ignacio Socias** bemutatta a szövetségük munkáját. Mintegy 8000 önkéntessel dolgoznak együtt. Meggyőződésük, hogy az emberiség jövője múlik munkájukon. Véleménye szerint lépésenként változnak a dolgok a világban. Olyan eredményekre vágnak, melyek evidencia-alapúak. A családok támogatásán túl elkötelezettek a gyermeknevelésben is. Különböző korosztályokat érintő képzéseket kínálnak és a világ számos országában szerveznek családpolitikai témájú rendezvényeket.

A nemzetközi kezdeményezések között az Európai Nagycsaládos Szervezetek Szövetségének főtitkára, **Raul Sanchez** a nagycsaládosok jelentőségét kihangsúlyozva elmondta, hogy „A demográfiai tél közeledtével a nagycsaládok jelentik a tavaszt.” Szervezetük több mint 50 millió európai polgárt képvisel, akik közel 9 millió nagycsaládot alkotnak. 22 európai országban tevékenykednek. Céljuk, hogy a nagycsaládra értéknek nézzenek, érezhető, hogy az elmúlt években egyre nagyobb elismertséget kapnak a nagycsaládosok. Európában két érdekes projektük is van: az Európai Nagycsaládos Kártya, amely különféle programok, utazás stb. során biztosít kedvezményeket a nagycsaládosoknak. A másik projekt a Családbarát Önkormányzatok hálózata.

A nemzetközi példák után a nemzeti kezdeményezések sorakoztak fel. Elsőként **Fűrész Tünde**, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) elnöke mutatta be az Intézet szakmai tevékenységét. Említést tett az Intézet Családok szolgálatában elnevezésű műhelykonferenciájáról és kitért az Intézet kutatásainak néhány eredményére is. Hangsúlyozta, hogy az adatok bizakodásra adnak okot. A kormányzati családpolitika elsődleges feladata, hogy segítsen az akadályok leküzdésében, hogy a vágyott gyermekek megszülethessenek. A családbarát ország felépítésében a kormányzat erőforrásként tekint a családokra. Biztosítja a választás szabadságát, amelynek ennek egyik fontos pillére: a munka

és család összeegyeztetése. Ahhoz, hogy igazán családbarátok legyünk, szükség van az összefogásra-emelte ki.

Joanna Krupska, a lengyelországi Trzy Plus" Nagycsaládosok Szövetségének elnöke, a 12 éves múltra visszatekintő szövetség munkájáról számolt be. Elmondta, hogy együttműködnek családbarát önkormányzatokkal, évente más-más lengyel városban nagycsaládos találkozókra kerül sor. Ismertette a 2018 óta már mobilalkalmazásként is elérhető lengyel nagycsaládos kártyát, amelynek már közel 800 000 jogosultja van. Azzal zárta gondolatait, hogy „Sok teendő áll még előttünk, fontos megváltoztatnunk a családok társadalmon belüli megítélését.”

Stéphane Buffetaut, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Thomas More Intézet Irányító Testületének tagja megszólalásában külön kiemelte, hogy a magyar kormány által hozott intézkedések nagyon érdekesek és intelligensek, mert konkrét élethelyzetekhez köthetőek, a felmerülő problémákra reagálnak.

A szakmai program panelbeszélgetésekkel folytatódott, amelyben családbarát önkormányzatok mutatták be a családok érdekében végzett mindennapi tevékenységüket, jó gyakorlataikat.

A beszélgetés témája: Legjobb gyakorlatok az önkormányzatoknál, moderátora **Kardosné Gyurkó Katalin**, a Nagycsaládosok Országos Szövetségének elnöke volt.

Elisabeth Potzinger, Graz városi tanácsának tagja elmondta, hogy Grazban évi kb. 5000 fővel nő a város lélekszáma, jó az önkormányzat együttműködése a Katolikus Egyházal. Tevékenységükkel erősítik a generációkon átívelő segítségnyújtást (több mint száz nagymama és több nagypapa segít kisgyerekes családoknál).

Luciano Malfer, Trentoi Családügyi ügynökség családbarát politikákkal foglalkozó igazgatója elmondta, hogy a család nagy erőforrás a társadalom számára, a család egy jól működő önkormányzat esetében nem a probléma, hanem megoldás.

Michl József, Tata polgármestere úgy látja, ma Magyarországon könnyű polgármesternek lenni, mivel a kormányzat nagymértékű támogatást biztosít. Célja, hogy a tatai lakosok sajátjuknak érezzék a várost. Ezt erősítendő, hogy az iskolákban heti egy óra Tatáról szól, terveznek a családfákról szóló pályázatot.

Leonids Muceniaks, a Lett Nagycsaládos Szövetség elnöke elmondta, hogy Lettorszáiban minden évben meghirdetik a családbarát pályázatot, amelynek keretében ingyenes tömegközlekedést, ingyenes belépőket, értékes díjakat biztosítanak a pályázaton résztvevőknek.

A Családbarát Tudomány panelbeszélgetés moderátora **Engler Ágnes**, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) Debreceni Neveléstudományi Kutatóközpontjának vezetője, a Debreceni Egyetem adjunktusa, a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalom alelnöke volt.

Silvia Matusova és Marian Kovacs, a Pozsonyi Egyetem oktatói elmondták, hogy oktatóik és hallgatóik magukkal hozhatják a gyermekeiket, ez nem akadály az órákon vagy a vizsgákon. Oktatóik dolgozhatnak otthonról, a felkészülési és kutatási időszak során nem kell az intézményben lenniük. Külön anyagi támogatás jár az apáknak. Egyéni tantervet biztosítanak igény esetén.

Maria Szymanska, a Krakkói Jezsuita Egyetemről tájékoztatott: nemcsak fiatal hallgatóik vannak, szép számmal tanulnak náluk ötvenesek is. Járnak hozzájuk várandósok és kismamák is, nyitottak az egyéni tanrendre, céljuk, hogy közös megoldást találjanak a hallgatóikkal. Kiemelten odafigyelnek a diákokra, vasárnap sosem tartanak órát, nem dolgoznak. A diákok hozzájuk fordulnak problémáikkal. Jó gyakorlatként említette a Gyermekek-egyetemet, valamint az állampolgári egyetemet.

Tymoteus Zych, Ordo Iuris Intézet igazgatótanácsi tagja szerint az egyetemeknek a szülőségre nem szabad úgy tekinteniük, mint egy akadályra. „PhD fokozat előtt nem szabad gyereket vállalni” –az ilyen jellegű kijelentéseket fel kell számolni az egyetemen belül. Fontos meghagyni a választás lehetőségét és a rugalmasságot. Bölcsőde helyett szerintük hasznosabb lenne egy olyan játszóház, ahol néhány órára ott lehet hagyni a kisgyereket.

Kamuti Hajnalka, az Óbudai Egyetem mestertanára elmondta, hogy ha belép hozzájuk egy fiatal munkavállaló, törekednek arra, hogy a család és karrier mottót megvalósítsák. Sok képzés segíti a munkavállalókat: stresszkezelés, családi életre nevelés, visszatérő kismamák reintegrációja, ehhez kapcsolódóan jogsegély-szolgálat, egyetemi bölcsőde, óvoda, családi napok. Terveikben szerepel egy családbarát felsőoktatásért díj megalapítása.

A szakmai konferencia első napja rendhagyó bemutatóval zárult. Egy különleges civil kezdeményezés, a Ringató foglalkozás (egyedülálló zenei nevelési program Magyarországon)

kisgyermek, szülei és a közönség bevonásával énekes, játékos élményt nyújtottak. A bemutatót a módszer kidolgozója, Gróh Ilona lánya, Gáll Viktória Emese vezette.

A konferencia második napján megemlékeztünk Kopp Mária professzor asszonyról, szakmai előadás és változatos panelbeszélgetések követték egymást.

Elsőként **Túry Ferenc**, egyetemi tanár, a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének igazgató-helyettese, a Hungarostudy munkacsoport tagja, Kopp Mária egykori munkatársa méltatta professzor asszony szerteágazó és nagyszabású tudományos munkásságát.

Ennek keretein belül kitért publikációira, kutatási szakterületeire és szakmai pályájának fontosabb állomásaira.

Székely András, a Népesedési Kerekasztal koordinátora, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, a KINCS elemzési vezetője szintén Kopp Mária professzor asszonyról emlékezett meg, egyben mint egykori, közeli munkatársa. Kopp Mária civil munkásságát foglalta össze, hangsúlyozva a Kerekasztal létrehozásában tett érdemeit. Végezetül a 3K3K mozgalom tevékenységét ismertette, ezen belül a familiarizmus szerepét emelte ki, szólt a vándorbölcső és a babázászló ötletéről. Elmondta, hogy 2014. januárban sikerült kiadni egy ötpárti nyilatkozatot, mely szerint a pártok kormányzásuk során támogatják a családokat támogató szakpolitikákat.

A folytatásban **Aczél Petra** professzor asszony, a Budapesti Corvinus Egyetem Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézetének vezetője, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) főtanácsadója „Átfogó családbarát megközelítés” címmel tartott előadást. A megosztott személyes történetben, hallgatóival egy tanórán azon tanakodtak, hogy kiket vegyenek fel a majdan meghívásra kerülő „meghatározó nők 40-es listájára”. Az egyik diák azt vélelmezte, hogy szerinte rosszul értelmezik a siker fogalmát, inkább javasolta meghívni a nagymamáját, akinek 5 gyereke és 14 unokája van. Ezt követően a család fogalmát határozta meg, Pilinszky János és B. Almond gondolatait idézve. Kiemelte, hogy a családbarátság nem egy társadalmi stratégia, hanem egy jövőbe mutató stratégia. Férfi és nő egymás és gyermekei iránti elkötelezettségén alapul. Elmondta, hogy a családbarát szakpolitikákat jövőbe mutató intézkedéseknek kell tekinteni, amelyek már nem soft, hanem alapvetően meghatározó hard tényezők.

A program következő panelbeszélgetésének témáját a Családbarát értékek a médiában adta. A beszélgetés moderátora **Kuthi Áron**, a Három Királyfi, Három Királyné Mozgalom sajtófőnöke volt. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a média monopolizálja a családunkat és átalakítja a családi életünket is.

Martin Kugler, a parkatt.hu társkereső oldal alapítója fontosnak tartotta, hogy a családos újságírók írjanak saját életükről is. Radka Maxová előadására utalva arról beszélt, hogy ma Európában a 3 év alatti gyermekek 80%-a természetes családjával él, noha a sajtó nem ezt a képet közvetíti. Sajnos gyakran keresztény családok is kivonulnak a közösségi médiából, ami akár abból is ered, hogy az egyedülálló fiatalokhoz képest sokkal kevesebb időt töltenek a közösségi médián való posztolással. A család intézménye a legjobb a közös alap visszahozására-vélte.

Filipe D'Avillez, portugál újságíró meglátása szerint a nehéz családügyi esetek a média reflektorfényében zajlanak, pl. gyerekelhelyezési ügyek. 6 gyermekes édesapaként a „Pelenkázz, tovább élsz” jelmondatra reagálva azt reméli, hogy ennek alapján ő 150 évig fog élni.

Andrea Gagliaducci, a Katolikus Hírügynökség vatikáni elemzője elmondta, hogy katolikus egyházi körökben nincs megoldva a családi kérdések kommunikációja, nincs erre megfelelő hálózat. Sajnos el kell fogadnunk, hogy egyes témák nem érik el az ingerküszöböt, így nem kerülnek be a médiába. A kulturális fordulathoz egy generációnyi családra van szükség, akik azt megvalósíthatják.

Andreas Thonhauser, ADF külügyi igazgatója a családok és házasság védelmét hangsúlyozta. Meglepő, ha manapság látunk még működőképes családokat, még ha nem is tetszik nekünk, ez most egy jellemző trend. Úgy véli, hogy a család nagyon jól eladható lenne, csak az a fő kérdés, hogy ki kommunikál elsőként egy témában. Fontos, hogy a megfelelő témákról jó időben, jó érveket szolgáltatassunk.

A következő panelbeszélgetés témája a Magyarországon tevékenykedő cégek legjobb családbarát gyakorlatai. *A Családbarát virtus* moderátora **Ujvári Enikő** volt, a Munka-magánélet Program vezetője, a Három Királyfi, Három Királyné Mozgalom alelnöke.

Zolnay Judit, a MetLife vezérigazgatója szerint azért fontosak a munkahelyi családbarát programok és kezdeményezések, mert manapság a munkaerő megtartása komoly kihívást jelent. A családbarátság mára egy versenyképességi tényező lett. Ahhoz, hogy egy munkavállalót segíteni lehessen a családbarátságban, elképzelésre, terve mindenképpen szükség van.

Szabó Zoltán, a British Telecommunications ügyvezető igazgatója konkrét példaként említette a „Muti, mit dolgozol” vagy a „Hozd a gyermeket a munkádba” kezdeményezéseket. Meggyőződése, hogy pénzügyi szempontból kedvezőbb családbarátnak lenni, mint egy új munkavállalót kiválasztani és betanítani.

Marton Éva a Dolgozó Szülők alapítója az Employer Branding fontosságát emelte ki.

Révész Bálint, a K&H, HR főosztályvezetője szerint „A siker akkor igazán nagy, ha közös.”

A Családbarát Vállalatok panelbeszélgetés témjának fókuszát a munka-magánélet egyensúlya adta, amelynek keretében a nemzetközi legjobb gyakorlatok kerültek bemutatásra. A beszélgetés moderátora **Kuthi Áron**, a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalom sajtófőnöke volt.

Koen Magherman, a K&H Bank stratégia igazgatója kiemelte a részmunkaidő népszerűségét vagy adott munkakörökhöz való hozzáférést. Pénzügyi szektoron belül hazánkban az övük a legalacsonyabb fluktuációs mutató. „Ha kevesebb embert kell emiatt felvenned, és lelkes munkavállalóid vannak, nemcsak pénzügyi előnyökkel jár, hanem egy egészségesebb és boldogabb szervezetet is jelent.” - árulta el.

Vadkerti Zoltán, a Work Life HUB társalapítója szerint a sikeres családpolitikai szakpolitikák hosszútávú befektetést igényelnek.

Albeta Gracova, a szlovák MOL Csoport HR igazgatója úgy látja, hogy az X generáció ráébredt, hogy nem csak munkára van szüksége, hanem családi, magánéletre is. Ez jelentheti a részmunkaidőt, a rugalmas munkavégzést vagy távmunkát. A Magyarországon népszerű home office a szlovén munkatársaknál nem gyakori-mondta el.

A konferencia utolsó panelbeszélgetésének témáját a családbarátság hajtóerejét jelentő civil szervezetek tevékenysége szolgálta. Magyarországon nagyon aktívak a családügyi civil

szervezetek, az ő stratégiai partnerségük elengedhetetlen a magyar családpolitika sikeréhez. A szekció moderátora **Joó Kinga**, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) nemzetközi főmunkatársa, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének alelnöke, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tagja, aki leszögezte, hogy minden családot fontos képviselni. Közös vonásként emelte ki, hogy a panel résztvevői összesen 24 gyermeket nevelnek, valamennyien szakemberként vagy önkéntesként a családok ügyét kívánják szolgálni.

Madeleine Wallin, a Szülők és Gondozók Európai Szövetségének főtitkára felhívta a figyelmet, hogy a szülőséget védeni kell, mivel sérülékeny. Az egyedülálló szülőnek külön védelemre van szüksége.

Virginie Durin, Familles de France alelnöke elmondta, hogy a kormányzattal is együttműködve szép eredményeket érnek el.

Regina Maroncelli, az Európai Nagycsaládos Szervezetek Szövetségének elnöke visszaemlékezett, hogy amikor létrejött szervezetük, nagy volt az ellenszél. Azóta sok nagyobb és kisebb intézkedést sikerült megvalósítani: autómentes sétaövezetek, szoptatós helyiségek stb. Az olasz alkotmány külön megemlíti a nagycsaládokat. Lényegesnek tartja, hogy a családoktól származó információk el tudjanak jutni a döntéshozókhoz.

Aleksandra Januszewicz, a Tryz Plus szociálpolitikai ügyvivője kiemelte, hogy a nagycsalád folyamatosan változásának következtében minden család különböző és más problémákkal küzd.

Nagy Anna, az Egyedülálló Szülők Alapítvány kuratóriumi elnöke elmondta, hogy ma Magyarországon 300 000 egyszülős család van, amelyben 500 000 gyermek nevelkedik. Egy egyszülős család életében a szépség mellett igen sok nehézség van: két szülő feladatát kell egyként ellátni, de ők is minden segítséget megkapnak az államtól a boldoguláshoz.

A konferencia zárásaként **Engler Ágnes** és **Dr. Molnár Balázs** összegezte a kétnapos konferenciát. A gondolatébresztő beszélgetések alapján úgy tűnt, hogy a konferencia elején felvázolt diagnózis igaznak bizonyult: Európának fordulatra van szüksége. A családbarátság jövőbe mutató versenyképességi kérdés, amelyet csak közös összefogással lehet megvalósítani.

Ahhoz, hogy Európa családbarát módon működjön, összefogásra van szükség, az élet minden területén meg kell, hogy jelenjen a családbarátság. Kiderült az is, hogy sokak számára a

magyar családbarát kezdeményezések példaértékűek, sok esetben irányítúként tekintenek a bátor családbarát szemléletünkre.